

PROJEKTBESKRIVNING
Värmemarknad Sverige
etapp 3

Version augusti 2017

Sammanfattning

Tillgången till säker värmeförsörjning är en viktig samhällsfunktion och värmemarknaden är en av våra största energimarknader, med en årlig omsättning på 100 TWh och 100 miljarder kronor. Ändå är den ofta åsidosatt i många sammanhang, det blev inte minst tydligt i Energiöverenskommelsen som enbart tog sin utgångspunkt i elsystemet. Det vill vi i projektet Värmemarknad Sverige ändra på, och ge värmemarknaden en mycket mer central plats i politiken och i samhällsutvecklingen som helhet.

Nyligen avslutades den andra etappen av detta tvärvetenskapliga forskningsprojekt. Projektet har engagerat ett stort antal av de aktörer som är verksamma på värmemarknaden: fastighetsbolag och byggherrar, energi- och anläggningsleverantörer, energibolag, bransch- och intresseorganisationer samt myndigheter. Tillsammans har vi utvecklat ny kunskap om och förståelse för värmeförsörjningens förutsättningar och utmaningar. Det övergripande målet har varit att visa på hur värmemarknaden kan fortsätta sin positiva utveckling, utifrån ett framåtblickande hållbarhetsperspektiv som kan delas av marknadens alla aktörer. Nu är vi redo att tillsammans omsätta denna kunskap i praktisk handling i en tredje projektetapp, och därigenom alltmer konkret bidra till att den hållbara utvecklingen fortsätter.

I samverkan har projektets styr- och referensgrupp – där över 30 av värmemarknadens aktörer ingår – och projektledningen identifierat ett antal fokusområden för denna tredje etapp:

- Hållbar utveckling i ett framåtblickande perspektiv; inkl. en översyn och (eventuell) modernisering av hållbarhetsbegreppet och hållbarhetsarbetet.
- Vår framtida värmeförsörjning – en serie konkreta "case" från våra lokala värmemarknader
- Värmepumpsmarknaden – en fördjupning om nuläge och framtid
- Samarbeten på våra värmemarknader – goda exempel och konkreta förslag
- Politik och styrmedel – hur nå en värmemarknadspolitik värd namnet, lokalt och nationellt?
- Fördjupning energistatistik – med ambitionen att ta fram en liten "kokbok"
- Vision värmemarknad 2040 – inkl. en samverkan med unga forskare

Dessutom är ambitionen att tydligare etablera och gärna utvidga det nätverk av värmemarknadens aktörer – det värmemarknadsforum – som projektet skapat genom de två första etappernas nära samverkan mellan alla deltagande parter.

Denna tredje etapp föreslås, liksom de två tidigare, löpa under drygt två år med start under fjärde kvartalet 2017. Utgångspunkten är att de 30 företag och organisationer som deltagit i etapp 2, också deltar i denna tredje etapp. Ambitionen är samtidigt att aktivt söka efter nya deltagare och finansierare, med målet att projektet skall kunna växa i omfattning i denna tredje etapp jämfört med den andra (på samma sätt som projektets omfattning ökade från etapp 1 till etapp 2). Forskargruppen föreslås vara fortsatt tvärvetenskaplig, med ett stort inslag av seniora forskare. Profu är projektledare.

Genom regelbunden dialog och regelbundna referensgruppsmöten har projektets finansierare, forskare och projektledning tillsammans ansvarat för dess genomförande, löpande tagit fram och presenterat intressanta resultat och därigenom bidragit till kunskapsuppbyggnad och erfarenhetsutbyten. Det fortsatta projektet förslås fortsätta med samma tillvägagångssätt, där referensgruppen och projektledaren tillsammans i dialog också styr projektet och – vid behov – preciserar projektets inriktning under projekttiden.

Värmemarknad Sverige är ett kommunikativt projekt, med omfattande resultatspridning, som rönt mycket stor uppskattning. Resultatkommunikationen förslås därför ske på samma sätt som i tidigare etapper, det vill säga genom kontinuerliga presentationer och diskussioner på referensgruppsmöten, på öppna seminarier, via presentationer hos organisationer och på konferenser. I tidigare etapper har ett flertal temaböcker och andra publikationer tagits fram. Dessa publikationer har också varit mycket uppskattade.

1 Inledning – en tredje etapp med samverkan i fokus

Engagemanget bland värmemarknadens aktörer att skapa en hållbar framtid är fortsatt starkt och växande. Idag är mål som fossilfri, klimatneutral och energieffektiv centrala för många aktörer. Alla dessa initiativ har det gemensamma goda syftet att skapa en hållbar utveckling av värmemarknaden. Det som skiljer dem åt är dock ”vägen dit”, något som blir extra tydligt när man ställer de olika aktörernas hållbarhetsmål bredvid varandra. På många av våra lokala värmemarknader hanterar aktörerna redan idag dessa skillnader i god samverkan, men på vissa av våra lokala och regionala värmemarknader – visar projektets resultat – är bristen på grundförståelse för varandras verksamheter och bristen på nära samverkan ett alltför stort hinder att överbrygga. Projektet Värmemarknad Sverige, som fortlöpt under fyra år, har bidragit till att kartlägga och tydliggöra denna komplexa bild kring hållbarhetsarbetet och hållbarhetsambitionerna för marknadens aktörer. Detta gäller såväl de goda exemplen som hindren och risken för möjliga konflikter.

Tillsammans har de värmemarknadsaktörer som är representerade i projektet, med forskarnas hjälp och utifrån dessa resultat från projektets första och andra etapp, identifierat ett betydande behov av ökad kunskap om varandras förutsättningar och verksamheter; ett behov som aktörerna och forskarna gemensamt menar kan åtgärdas genom en ökad aktörssamverkan. Ett tydligt syfte med denna tredje etapp är därför att lägga grunden för, och bidra till, en reell ökning av samverkan på värmemarknaden.

Projektet har samtidigt visat på tydliga exempel där samverkan fungerar och redan idag leder de inblandade parterna i en positiv riktning. Det kanske allra tydligaste exemplet på samverkan är det forum som skapats inom detta projekt – och som vi vill vidareutveckla i det fortsatta arbetet - där företrädare för stora delar av värmemarknaden finns representerade och har möjlighet att träffas och utbyta erfarenheter och kunskap. Detta forum kommer därför fortsatt att vara en central del av projektet. I denna tredje etapp kommer vi också att fördjupa oss i alla dessa *goda exempel* på samverkan, med fokus på lokala värmesamarbeten. Exemplen kan vara utvecklingsprojekt, gemensamma investeringar eller andra former av utvecklade relationer och utbyten mellan till exempel fastighetsbolag, värmepumpsleverantörer, energibolag och eller kommuner. Frågeställningarna är här: inom vilka områden är det relevant att utveckla samarbeten, vilka är framgångsfaktorerna och vad är utkomsten av lyckade samarbeten?

En mycket viktig pusselbit för att få till stånd en lyckad samverkan är naturligtvis förståelsen för varandras verksamheter, vilka utmaningar andra aktörer står inför och vilka möjligheter de har att anpassa sig för att möta sina behov. Även här har tidigare projektetapper bidragit till att öka kunskapen genom fördjupningar inom t.ex. kundperspektivet, lokala perspektiv samt kommunens roll och påverkan på värmemarknaden. Även i fortsättningen kommer sådan kunskapsuppbyggnad att utgöra en viss del i projekt- och forskningsarbetet, men bara en mindre del. Nu är projektet istället redo att omsätta den kunskap som tagits fram i tidigare etapper i praktisk handling i denna tredje projektetapp, och därigenom alltmer konkret kunna bidra till att den efterfrågade samverkan ökar och att den hållbara utvecklingen fortsätter i oförminskad takt.

1.1 Projektets tidigare etapper

Den första etappen, som genomfördes under 2012-2014, syftade till att ge en samlad bild av den svenska värmemarknaden och dess utveckling. Ett femtontal organisationer som representerade olika typer av aktörer medverkade. Några av resultaten presenteras nedan och mer går att läsa på www.varmemarknad.se. Projektet kvantifierade marknaden i termer av energimängd och omsättning och utvecklade fyra energiscenarier, som visade på möjliga utvecklingsvägar. Vidare tog projektet fram ett energi- och hållbarhetsindex som kunde visa på att värmemarknaden har utvecklats mycket

positivt sedan 70-talet och att samtliga av våra energiscenarier pekar på en fortsatt positiv trend. Flera utmaningar identifierades, bland annat att en anledning till att många upplevt det svårt att få upp värme frågan på den politiska agendan är att det (tidigare) saknats en samlad bild eller bedömning av värmemarknaden, både inom svensk och europeisk politik. En annan utmaning som identifierades var att kundernas förändrade behov och förväntningar kommer att påverka marknadens utvecklingsriktning. Detta faktum blev en av huvudfrågorna i den andra etappen, som pågick mellan 2015-2017.

Den andra etappen initierades på uppmaning av de medverkande i etapp 1 och en central uppgift var att visa på hur värmemarknaden kan fortsätta sin positiva utveckling, utifrån ett framåtblickande hållbarhetsperspektiv som kan delas av marknadens alla aktörer. Värmekundens perspektiv var en av flera viktiga utgångspunkter för analysen. I denna etapp medverkade ett trettiotal organisationer, däribland energibolag, fastighetsbolag, värmepumpsleverantörer, teknikleverantörer, myndigheter, bransch- och intresseorganisationer.

Projektets kanske allra viktigaste resultat från båda dessa projektetapper, utöver all ny kunskap som publicerats i slutrapporter och temaböcker, är nog själva arbets- och kommunikationsprocessen och det utbyte med varandra som deltagarna har haft. Detta forum för dialog och erfarenhetsutbyte har särskilt lyfts fram av deltagarna som värdefullt och värt att vidareutveckla och permanenta.

Figur 1 Medfinansierare i Värmemarknad Sverige etapp 2

Utöver medfinansierarna, som redovisas i figuren ovan, har även SP och Handelshögskolan i Göteborg medverkat i projektets forskargrupp i olika stor utsträckning.

2 Projektets mål och fokusområden

Det övergripande målet i de tidigare etapperna har varit att visa på hur värmemarknaden kan fortsätta sin positiva utveckling, utifrån ett framåtblickande hållbarhetsperspektiv som kan delas av marknadens alla aktörer. Nu är vi redo att tillsammans omsätta denna kunskap i praktisk handling i en tredje projektetapp, och därigenom alltmer konkret bidra till att den hållbara utvecklingen fortsätter. Utifrån de önskemål som deltagarna i etapp 2 har uttryckt har Profu har identifierat ett antal fokusområden. Dessa fokusområden fördjupar och eller kompletterar det redan påbörjade arbetet i tidigare etapper.

En skillnad gentemot de första två etapperna är att vi i den tredje etappen tydligare lägger fokus på det lokala perspektivet och de förutsättningar och möjligheter som råder på olika lokala värmemarknader.

Nedan ges en kortfattad beskrivning av vilka frågeställningar och arbetsätt som skulle kunna rymmas inom respektive område, men referensgruppen kommer att ges stort inflytande över den faktiska utformningen. Vår avsikt är att utifrån dessa exempel och kortfattade beskrivningar tillsammans med referensgruppen specificera hur, inom vad och i vilken ordning olika delområden hanteras under projektets gång. Vår förhoppning är att alla aktörer finner minst ett delområde särskilt intressant.

2.1 Hållbarhet

Vi har i tidigare etapper konstaterat att både hållbarhetsbegreppet och hållbarhetsarbetet i organisationer och i samhället är dynamiska företeelser som förändras över tid. Vi har också konstaterat att det många gånger råder olika uppfattning om hur vi bör agera för att bidra till den hållbara utvecklingen. I det fortsatta arbetet kommer vi att vidga analysen av hållbarhet till att, förutom miljömässig, även beakta ekonomisk och social hållbarhet. Samhällsansvar och samhällsnytta är andra begrepp som bör inkluderas när värmemarknaden diskuteras utifrån ett hållbarhetsperspektiv. I analysen kommer vi att reflektera över sådant som cirkulär ekonomi, restflöden och avfall. FNs 17 globala mål kan ge ytterligare inspel för analyserna inom hållbarhetsområdet (exempel på relevanta mål är "hållbar energi för alla", "hållbara städer och samhällen", "bekämpa klimatförändringen" och "hållbar konsumtion och produktion").

För att bredda våra perspektiv och utveckla vår förståelse för hållbarhetsbegrepp, olika angreppssätt och utmaningar finns möjlighet att arrangera expertseminarium och workshops. Forskare och andra specialister från olika discipliner bjuds in för att diskutera hållbarhet i vid mening, men med fokus på värme frågan. Eftersom det är angeläget att ha gemensamma tankar om utgångspunkten för hållbarhetsanalysen så redovisas olika principer för att ge energibärare olika miljö-/klimategenskaper. Exempel på synsätt som berörs är de så kallade bokförings- och besluts perspektiven.

Vi strävar också efter att utveckla sätt att följa upp hållbarhetsutvecklingen. En utgångspunkt kan då vara det energi- och miljöhållbarhetsindex som togs fram under etapp 1 av Värmemarknadsprojektet.

Förhoppningen är att det forum som Värmemarknadsprojektet utgör kan fungera som en arena för diskussion om hållbarhetsfrågorna och att det förhoppningsvis leder till ökad samsyn. Även om så inte skulle ske så kan man utgå från att diskussionerna ändå skapar ökad förståelse kring innebörden av olika synsätt.

2.2 Framtida värmeförsörjning

Energikraven på byggnader skärps successivt. Många förbereder sig redan på nästa kraftiga skärpning, som kommer när de så kallade Nära-nollenergikraven träder i kraft. Kraven ska gälla alla nya byggnader i Europa. I realiteten innebär detta att flera av de större projekt som påbörjas idag kommer att omfattas av de nya reglerna. Till detta kan läggas att kraven och förväntningarna på effektiva värmelösningar i byggnader hela tiden skärps från fastighetsägare, hyresgäster och från byggherrarna själva. Detta sker inte minst genom beställningar av nya byggnader som ska uppfylla någon av befintliga miljöcertifieringar. Tillsammans skapar detta en bild av att framtidens byggnader kommer att vara betydligt mer energisnåla och sannolikt även ha mer komplexa värmelösningar jämfört med dagens hus. Målet här är att identifiera möjliga värmelösningar för nya fastigheter som uppfyller de allt skarpare kraven. Exempel på frågor är: Vad krävs av byggnaden och värmelösningen för att uppfylla nära-nollenergikraven jämfört med idag? Hur skiljer sig utformningen på byggnad och

värmelösning för en fastighet som uppfyller Miljöbyggnad Guld jämfört med en fastighet som uppfyller dagens byggnorm?

Redan idag finns många exempel på byggnader som klarar framtidens krav och projekt där man testat hur framtidens byggnader kan komma att utformas. Här återfinns t.ex. de Göteborgsbaserade byggprojekten HSB Living Lab och Bostadsrättsföreningen Viva (Riksbyggen). Att fånga upp dessa och liknande exempel kan ingå i litteraturstudien. I intervjustudien ligger fokus på Sveriges byggherrar. Vilka lösningar ser de på framtidens värmelösning? Vad ligger bakom valet med avseende på byggnadens energianvändning och valet av värmelösning? Målet är här att också inkludera småhusbyggare för att ge en heltäckande bild av den framtida lokalen, flerbostadshuset och det framtida småhuset.

Både litteratur- och intervjustudier kommer att användas för att kartlägga och beskriva olika aktörers perspektiv på framtida värmeförsörjning. Det kan också vara aktuellt att räkna på olika exempel för att analysera konsekvenser och systemeffekter av olika alternativ.

Resultaten kommer att visa på hur framtidens kommande byggnader kan komma att skilja sig från dagens. Detta gäller såväl byggnadens energianvändning som valet av värmelösning. Vi förväntar oss att olika lösningar kommer att tas fram, där vissa har ett större fokus på energianvändningen och andra på värmelösningen, men där alla har det gemensamt att de klarar de kommande energikraven från myndigheter och kunder. När det gäller energianvändning blir frågan t.ex. hur långt man är beredd att kompromissa gällande isolering kontra yta. För värmelösningen ges en ökad kunskap om vilka typer av kombinerade lösningar som byggherrarna ser som de mest intressanta.

2.3 Värmepumpsmarknaden

Då fjärrvärme är, och länge har varit, en dominerande uppvärmningsform har fjärrvärmen, dess förutsättningar och aktörer belysts i en mängd utredningar och forskningsartiklar. För värmepumpsmarknaden finns idag inte informationen att tillgå lika enkelt. Detta beror delvis också på att marknaden utgörs av fler aktörer. Ett värmepumpköp kan inkludera en konstruktör, en producent av värmepumpen, en grossist, en återförsäljare, en installatör och en borrfirma. Syftet är här att genomföra en genomlysning av värmepumpsmarknaden. Vilka är aktörerna och hur och var verkar dessa? Vilka tekniska lösningar förordas och vem föreslår dem? Hur ser man på konkurrensen på både värmepumpsmarknaden och värmemarknaden? Vilka möjligheter och utmaningar ser man framför sig inom branschen?

Genomlysningen av värmepumpsmarknaden genomförs i nära samarbete med branschen, där Svenska Kyl- och Värmepumpföreningen blir en naturlig part. En del av arbetet blir att samla in och sammanställa tillgänglig statistik för branschen. Vidare beskrivs de olika aktörerna och deras respektive roll på marknaden och aktörer från alla delar av marknaden intervjuas. Dessa intervjuer genomförs delvis som fallstudier genom geografiska avgränsningar för att ge en tydligare bild av skillnader mellan olika lokala värmepumpsmarknader.

Resultaten kommer att ge en ökad förståelse för funktionen av värmepumpsmarknaden. Målet är att ge en bild av såväl dagens situation som hur marknaden kan komma att utvecklas. Vidare kommer lokala skillnader att belysas. Avslutningsvis lyfts dessa resultat från värmepumpsmarknaden upp för att beskriva hur värmemarknaden kan utvecklas såväl lokalt som nationellt.

2.4 Lokala samarbeten

Ökad samverkan lyfts ofta fram som en nyckel till smidigare arbetsprocesser, ökad kostnadseffektivitet, olika synergier och hållbar utveckling. Många gånger är det dock oklart vad som avses och hur den ökade samverkan ska genomföras. Vad innebär ökad samverkan i praktiken?

I etapp 2 konstaterade deltagarna att ökat samarbete är en önskad utvecklingsväg för värmemarknaden. Det finns redan många exempel på lokala projekt och initiativ som visat sig fungera väl. Vi identifierar och visar på exempel på lyckade samarbeten och partnerskap för att sprida erfarenheterna och lärdomarna till andra aktörer. Exempelen kan vara utvecklingsprojekt, gemensamma investeringar eller andra former av utvecklade relationer och utbyten mellan till exempel fastighetsbolag, värmepumpsleverantörer, energibolag och eller kommuner. Frågeställningar som kan besvaras är:

- Inom vilka områden (frågor) är det relevant, eller nödvändigt, att utveckla eller fördjupa samarbeten?
- Vilka är framgångsfaktorerna?
- Vad är utkomsten av lyckade samarbeten?

Ett antal exempel av skiftande karaktär kartläggs via intervjuer med representanter för de involverade parterna. Resultaten omfattar bland annat beskrivningar av och erfarenheter från utvalda goda exempel.

Vi förslår att projektet dessutom genomför ett antal fördjupade fallstudier där lokala förutsättningar, initiativ och samverkansformer analyseras. I största möjliga mån dras generella lärdomar och erfarenheter från de lokala fördjupningarna.

2.5 Politik och styrmedel

Värmemarknaden påverkas tydligt av politik på olika nivåer. I projektet kommer vi att fortsätta analysera konsekvenser av politiska mål och styrmedel. En dimension av detta är att genomlysa ansvarsfördelningen mellan kommunal, regional, nationell och EU-nivå. Exempel på nyckelord som lyfts fram i samband med sådana analyser är teknikneutralt, säkerhetspolitik, relationen till andra sektorer, certifiering, kostnadseffektivitet, systemperspektiv och klimatåtgärder. Av särskilt intresse blir att peka ut eventuella målkonflikter eller styrning som går emot varandra från de olika nivåerna.

Eftersom vi konstaterat betydelsen av den kommunala nivån vad gäller styrningen av värmemarknaden så blir lokala fallstudier en naturlig metod för att studera konsekvenser av politisk styrning. Av särskild vikt är då att lyfta fram goda exempel som kan fungera som inspiration för andra. Vid valet av dessa fallstudier är det fördelaktigt om dessa genomförs för orter med olika förutsättningar.

För att ge perspektiv på den svenska värmemarknaden planerar vi genomföra översiktliga jämförelser med politik och styrmedel för värmemarknader i andra länder.

2.6 Fördjupning energistatistik

Hur stor är din lokala värmemarknad? Hur fördelas den på olika hustyper? Hur mycket värme kommer från elvärme, fjärrvärme eller biobränslen? Dessa frågor är några exempel på förutsättningar som bör kartläggas för att beskriva och bearbeta en lokal värmemarknad. Dessutom bör också bebyggelsen gärna beskrivas uttryckt i antal småhus, uppvärmd area, värmekostnad och utsläpp.

Att kartlägga allt detta kan bli mycket arbetskrävande. Mycket data finns i befintliga statistikkällor från olika håll och en del uppgifter går att skatta för att sammanställa en totalbild över en lokal värmemarknad vad gäller värmeanvändning per hustyp, areor, värmekostnader mm. I den tredje etappen föreslås en fördjupning inom kartläggning och sammanställning av energistatistik på lokal nivå, till exempel genom tre fallstudier av värmemarknader av olika karaktär. Syftet är att skapa en generellt användbar modell för hur en basbeskrivning av den lokala värmemarknaden kan göras genom att utnyttja befintliga statistikkällor och smarta skattningsmetoder

2.7 Vision värmemarknad 2040

Vad karaktäriserar värme- och energimarknaden i framtiden? Vi tillåter oss att tillsammans vara framåtblickande och reflektera över hur vi önskar – inte tror – att värmemarknaden fungerar när nästa generations ledare har tagit plats. Tillsammans tar de medverkande organisationerna i projektet fram en vision av hur värmemarknaden fungerar år 2040. Kanske är begreppet värmemarknad rent av irrelevant då alla energislag samverkar på en stor energimarknad? Exempel på frågor som kan ingå är hållbarhetsaspekter, samverkan mellan aktörer, koppling till andra branscher och marknader, digitalisering. Visionen kan utgöra underlag för diskussion med politiker om hur värmemarknadens aktörer vill driva utvecklingen och vilka – politiska och andra – förutsättningar som är önskvärda.

Vi ser en möjlighet i att särskilt engagera unga personer, både yrkesverksamma och forskare, i arbetet med att utveckla en framtidsvision.

3 Forum Värmemarknad

Under de båda inledande etapperna av Värmemarknadsprojektet så har olika aktörer på värmemarknaden kunnat träffas för att diskutera gemensamma frågor på ett förutsättningslöst och konstruktivt sätt. Det har ofta lyfts fram som en värdefull del i projektet. Därför är vi angelägna att denna plattform för informationsutbyte och diskussion bibehålls och utvecklas under projektets fortsättning.

Vår övertygelse är att forumet måste kombineras med att det inom projektets ram tas fram nya resultat som kan fungera som stimulans för forumets diskussioner. Att ha ett sådant forum utan att löpande fylla på med nya resultat har dåliga förutsättningar att fungera och risken är stor att forumet i så fall självdör.

Forumet har flera funktioner i Värmemarknadsprojektet:

- Att komma med inspel om lämplighetsriktningen av forskningsarbetena och att ge synpunkter på de resultat som tas fram
- Att utgöra en arena för diskussion av gemensamma frågor på ett förutsättningslöst och konstruktivt sätt
- Att ge spridning åt de resultat som tas fram inom Värmemarknadsprojektet och på det sättet påverka politiker och andra beslutsfattare

- Att knyta kontakter mellan olika aktörer på värmemarknaden
- Att direkt bidra till forskningen genom medverkan i workshops och seminarier
- Att förmedla goda exempel från den egna verksamheten

Ett citat från en deltagare i Värmemarknadsprojektet: "Det bästa med forumet är att aktörer är representerade från olika instanser. Konferenser hos Energiföretagen Sverige blir lätt enögda och alla diskussioner faller därmed ut i samstämmighet. När vi i Värmemarknad Sverige har haft representanter från Värmepumpsföreningen, energiföretag och större husbyggare så blir det väldigt sunda resonemang som förs."

4 Organisation

Vi föreslår att projektet organiseras enligt följande:

- Samtliga finansiärer är representerade i projektets referensgrupp. Det är i referensgruppen som projektresultaten granskas och kvalitetssäkras. Även beräkningsförutsättningarna tas vid behov upp i referensgruppen, och gruppen hanterar de slutsatser som projektet tar fram.
- Projektet leds av Profu, som projektledare. Projektledaren är föredragande i referensgruppen.
- Forskargruppen omfattar de forskare som engageras i projektet.
- Organisationen kommer alltså i det fortsatta arbetet kompletteras med en Forum Värmemarknad (se ovan), som, förutom Värmemarknadsprojektets finansiärer, består av experter och intressenter från organisationer utanför projektet, men som ändå bedöms kunna ge värdefull input till dess analyser och resultat. Vilka personer/företag/organisationer som ytterligare inbjuds till att medverka i Forum Värmemarknad är i dagsläget inte klart, men stort intresse har visats och vi är övertygade om att intressanta perspektiv och synsätt kommer att tillföras på detta sätt.

Forskare

Projektets forskargrupp leds av Profu, och man deltar själv i forskningen med bl.a. följande seniorforskare: Håkan Sköldberg, Mårten Haraldsson, Kjerstin Ludvig, John Johnsson och Bo Rydén. I forskargruppen kommer dessutom ytterligare en eller flera forskningsgrupper att ingå. Vid projektstart, och med vägledning av de intervjuer som tydligt påverkar den fortsatta inriktningen av forskningen, avgör referensgruppen och projektledningen vilka som skall tillfrågas, utifrån det forskningsfokus som läggs fast. Forskningsgrupper från följande universitet/högskolor och forskningsföretag kan exempelvis vara aktuella:

- Handelshögskolan i Göteborg och Stockholm
- Olika forskningsorganisationer, t.ex. SUST, Swedish ICT och SICS
- Chalmers tekniska högskola
- Högskolan i Halmstad
- ...

Samtliga deltagare i projektet ingår i referensgruppen.

5 Genomförande och resultatredovisning

Ettapp 1 och 2 har fallit väl ut och vi avser att arbeta vidare i samma anda av samverkan och dialog. Vi är samtidigt öppna för att utveckla det fortsatta arbetet vad gäller analysmetoder och redovisning av resultat utifrån de önskemål som referensgruppen har.

De två föregående etapperna har genomförts i nära samverkan mellan projektledaren (Profu) och de medverkande organisationerna. Regelbundna referensgruppsmöten har bland annat möjliggjort kontinuerlig diskussion om och styrning av projektets utvecklingsvägar, presentationer av tidiga resultat och workshops som bidragit till kunskapsuppbyggnad och reflektioner. Den tredje etappen förslås fortsätta med liknande tillvägagångssätt, där referensgruppen och projektledaren tillsammans preciserar projektets utveckling under projekttiden.

Projektet kommer precis som i tidigare etapper att använda en rad olika metoder för att analysera värmemarknaden. Fallstudier, intervjuer, litteraturstudier, workshops och seminarier är några exempel. Utveckling av excelmodeller och statistiska analyser är andra tillvägagångssätt. Dessutom kommer projektet samverka med relaterade forskningsprojekt såsom NEPP (North European Power Perspective). Profu tar även med sig sin samlade kunskap och erfarenhet från andra projekt och utredningar in i projektet.

Genom Forum Värmemarknad tillförs projektet intressanta perspektiv och synsätt från personer/företag/organisationer som inte fullt ut ingår i projektet som finansiär.

Värmemarknad Sverige är ett kommunikativt projekt, med omfattande resultatspridning, som rönt mycket stor uppskattning. Resultatkommunikationen förslås därför ske på samma sätt som i tidigare etapper, det vill säga genom kontinuerliga presentationer och diskussioner på referensgruppsmöten, på öppna seminarier, via presentationer hos organisationer och på konferenser. I tidigare etapper har ett flertal publikationer tagits fram. Dessa publikationer har varit mycket uppskattade och vi avser att även fortsättningsvis publicera resultat i olika former av skrifter. I samråd med referensgruppen kommer vi också att överväga nya former för resultatredovisning.

På projektets hemsida publiceras rapporter och information löpande. På den interna hemsidan (lösenord krävs) publiceras presentationer, mötesanteckningar och andra arbetsdokument. Hemsidan innehåller även dokumentationen från de två första etapperna.

Ett väl genomfört projekt, som kan visa på tydliga och välunderbyggda resultat, kan också tjäna som ett viktigt underlag i arbetet med att påverka utvecklingen lokalt/regionalt, Sverige och i EU.

6 Arbetsordning

I ett projekt av detta slag, med många partners, har vi god erfarenhet av att alla – vid projektstart – enas om den arbetsordning man skall driva projektet enligt. I bilaga 2 ges ett förslag till en sådan arbetsordning, vilken med undantag för etappens mål är oförändrad jämfört med tidigare.

7 Tidsplan och mötesplan

Vi föreslår att den tredje etappen genomförs, liksom den första och andra, som ett tvåårigt forskningsprojekt med en projektstart under fjärde kvartalet 2017 och ett slutseminarium under december 2019 (eller i början av 2020). Den nära och konstruktiva dialogen mellan forskare och finansiärer som präglat den första och andra etappen tas vidare till den tredje etappen. Det innebär en aktivitetsplan med täta möten mellan projektgrupperna, samt en frekvent extern kommunikation av resultat och slutsatser. Ett första förslag till aktivitetsplan för projektet redovisas nedan:

	2017	2018				2019			
	Höst	Jan - Mars	April - Juni	Juli - Sept	Okt - Dec	Jan - Mars	April - Juni	Juli - Sept	Okt - Dec
Förberedelser & projektstart	X X X ★								
Referensgruppsmöten			★	★		★		★	
Öppna seminarier					★				★
Resultatblad, OH-serier, rapporter etc.	X X	X X	X X	X X	X X	X X	X X	X X	X X
Hemsida	X X	X X	X X	X X	X X	X X	X X	X X	X X

Vi föreslår att projektet arrangerar två öppna seminarier för resultatspridning och möjligheter till feedback från experter som inte är direkta intressenter i projektet (t.ex. politiska representanter i Sverige och EU).

Vi föreslår också att vi, på samma sätt som under etapp 1 och etapp 2, upprättar en hemsida för projektet, för intern och extern kommunikation.

Medelförvaltare är projektledaren.

8 Finansieringsplan

I den första etappen av Värmemarknad Sverige deltog 15 organisationer. I den andra etappen utökades deltagarantalet och sammanlagt ett trettiotal organisationer medverkade. De medverkande organisationerna representerade flertalet av de typer av aktörer som agerar på värmemarknaden, vilket varit en av projektets styrkor.

För denna tredje etapp önskar vi behålla bredden inom de medverkande organisationerna. Vi kommer aktivt att söka efter nya deltagare och finansiärer som kompletterar de tidigare medverkande organisationerna. Den uttryckliga ambition som vi har om att ytterligare vidga den grupp av aktörer som deltar kommer att ytterligare öka värdet av forumet och de diskussioner som förs där. Exempel på sådana aktörer som vi vill få med är småhustillverkare, Villaägarna, privata fastighetsägare, Boverket, Naturvårdsverket, värmepumpsinstallatörer och Swedish Green Building Council (SGBC).

Budgeten för etapp 2 uppgick totalt till drygt 4 MSEK. Ambitionen för den tredje etappen är att inte bara antalet deltagare ska öka utan också projektets budget. Med utgångspunkt från dessa målsättningar kommer vi att ta fram en plan för finansieringen som leder till att var och en av de aktörer som tillfrågas för deltagande i projektets tredje etapp också får besked om en specifik deltagaravgift.